

אם היה מקום מציאת כתם הדם **כנגד בית התורפה** (2) של האשה, הרי היא **טמאה** מדרבנן, שגזרו על הכתמים שעל גופה ובגדה. אך מדאורייתא אין האשה מטמאה בנדה אלא כשהרגישה (3) ביציאת הדם.

ואם נמצא כתם הדם **שלא כנגד בית**

התורפה — הרי היא **טהורה!** שכיון שאין יכול הדם הנופל מבית התורפה ליפול לשם, אנו תולים שהדם בא ממקום אחר, ואין הוא דם נדה.

וכן אם נמצא הדם **על עקבה** (4) **ועל ראש** **גודלה** אף על פי שאינם מכוונים כנגד בית

ואפשר שאין הוא מדם נדה אלא נפל ממקום אחר על האשה, ולכן אינו מטמא מדאורייתא. או שגם במקרה שידוע בבירור שהגיע הדם מהאשה, כל שלא הרגישה ביציאתו של הדם מגופה, טומאתו רק מדרבנן ונוהגים בו כל הקולות שיוזכרו במשנה. ובגמרא נאריך בביאור נידון זה.

2. הרע"ב פירש שהכוונה לבית הערווה, וביארו בתוי"ט ובתפארת ישראל ש"תורפה" הוא מלשון בזיון. ומצינו כעין לשון זה **במשנה בתרומות** [ח, ח] שאסרה להניח תרומה 'במקום התורפה', והכוונה היא שלא יניחנה במקום מופקר ובזוי, שיכולה להפסד שם.

3. בביאור ההרגשה הנצרכת מדאורייתא לטומאת נדה נאמרו כמה דרכים: א. הרמב"ם [איסור"ב ה יז] **והשו"ע** [קצא] כתבו שמרגישה זעזוע בגופה. ב. השו"ע [קצ א] כתב הרגשה נוספת, שמרגישה את פתיחת הרחם. ג. בשו"ת חת"ס [יו"ד קג] כתב שמרגישה כמין עקיצה. ובחכמת אדם [בינת אדם ח ז] כתב שכל ההרגשות המעידות על יציאת הדם כלולות בכלל "הרגשה" שהצריכה התורה, ואין צריך דווקא את ההרגשות שהזכירו הראשונים.

נחלקו הפוסקים האם אשה המרגישה זיבת דבר לח, טמאה מדאורייתא. ומצינו בזה ד' שיטות: א. החו"ד [קצ א] כתב שמועילה הרגשה זו, אולם דווקא כשהרגישה את זיבת הדם מהמקור לבית החיצון. ב. הנודע ביהודה

[נה] סובר שדי בכך שתרגיש את הדם זב בתוך הבית החיצון, ואפילו שלא הרגישה ביציאתו מהרחם. ג. בשו"ת שב יעקב [מ] הביא מהרשש"ך שאפילו אשה המרגשת את זיבת הדם מהגוף ולחוץ נחשבת לרואה בהרגשה, וטמאה מדאורייתא. ד. השב יעקב עצמו, והחת"ס [קסז] בשם רבי נתן אדלר סוברים שבכל מקום שהוא אין הרגשת זיבת הדם נחשבת להרגשה.

בשו"ת שב יעקב [מ] כתב ששאל לנשים, ואמרו לו שאינן מרגישות ביציאת הדם מאומה, מלבד הרגשת זיבת דבר לח [ובמינו המציאות היא שאין מצויה גם הרגשת זיבה בבית החיצון], יש לדון האם נוכל לטהר בזמן הזה את כל הנשים מטומאת דאורייתא. ובערוך השולחן [קפג, סא-סב] כתב שגם בזמנינו קיימת ההרגשה, אלא שאין הנשים יודעות להבדיל בין ההרגשות, ואינן מבחינות בהרגשה הדקה של פתיחת המקור. ובסדרי טהרה [קצ צג] כתב שכל דין הרגשה הנצרכת לטומאת דאורייתא היא רק כדי לברר שהדם מגופה ולא ממקום אחר, ולכן גם בזמן הזה, כיון שיודעת האשה בוודאות שהדם מגופה, טמאה מדאורייתא, ואפילו שלא הרגישה מאומה.

4. הגר"א [באליהו רבה] ביאר שהכוונה לכף הרגל, שכאשר פושטת את כף רגלה ויושבת עליה, מכוונת היא כנגד בית התורפה. ובתפארת ישראל פירש שכאשר יושבת כדרך הישמעאלים נמצאת כף הרגל ממול למקום התורף. ופירוש